

Załącznik do Uchwały Nr LXI/.../2024
Rady Miejskiej w Zbąszynku
z dnia 25 marca 2024 r.

**PROGRAM ROZWOJU USŁUG
SPOŁECZNYCH
W GMINIE ZBĄSZYNEK
NA LATA 2024 - 2026**

MARZEC 2024

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
---------------------------	---

Część I diagnostyczna

I. Charakterystyka Gminy Zbąszynek	3
1. Struktura społeczna gminy	3
2. Problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie gminy	4
II. Analiza dokumentów strategicznych gminy i aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych	7
III. Kapitał społeczny Gminy Zbąszynek oraz zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych	9
IV. Diagnoza potrzeb społecznych Gminy Zbąszynek– analiza SWOT	12
1. Obszar wsparcia osób starszych	12
2. Obszar wsparcia rodziny	13
3. Obszar wsparcia osób z niepełnosprawnością	14
4. Obszar wsparcia osób w kryzysie psychicznym	15
5. Obszar wsparcia osób bezdomnych	16
V. Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Gminy Zbąszynek	16
1. Obszar wsparcia osób starszych	16
2. Obszar wsparcia rodziny	18
3. Obszar wsparcia osób z niepełnosprawnością	20
4. Obszar wsparcia osób w kryzysie psychicznym.....	21
VI. Niezaspokojone potrzeby w zakresie realizacji usług społecznych.....	22

Część II programowa

I. Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych w Gminie Zbąszynek	24
II. Zakładane rezultaty realizacji Programu	31
III. Ramy finansowe realizacji Programu	31
IV. System wdrażania Programu	33
V. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja Programu	34

Zakończenie	36
--------------------------	----

WPROWADZENIE

Rozwój usług społecznych stanowi ważny kierunek zmian aktualnej polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście bieżących wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych tj. zmiany w strukturze społecznej, starzejąca się populacja, przeobrażenia rynku pracy, wyzwania pieczy zastępczej, nowe wyzwania zdrowotne i ekologiczne, bezdomność itd.. Rozwój usług społecznych i ich proces deinstytucjonalizacji będzie zatem odbywał się tam, gdzie są realne potrzeby społeczne, czyli na poziomie lokalnym. Istotą procesu jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym, zarówno z zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Zaangażowanie samorządu lokalnego w planowanie i organizację całego procesu stanowi podstawę jego sukcesu. Aby wyznaczyć kierunki rozwojowe w zakresie poszczególnych usług oraz sformułować zadania do realizacji konieczna jest dobra diagnoza środowiska lokalnego uwzględniająca opis struktury społecznej gminy i identyfikację występujących problemów społecznych oraz inwentaryzacja istniejących zasobów możliwych do wykorzystania w realizacji poszczególnych działań. Plany powinny uwzględniać analizę potrzeb wszystkich stron procesu organizacji usług – zarówno samych odbiorców, jak i potencjalnych dostawców usług społecznych. Niezwykle ważnym zadaniem jest określenie stanu przygotowania kadr służb społecznych do podejmowania nowych wyzwań związanych z procesem deinstytucjonalizacji i rozwojem usług społecznych. Plan rozwoju usług społecznych winien być odpowiedzią na realne potrzeby społeczności lokalnej i możliwości jednostki samorządu terytorialnego na wprowadzenie skutecznych rozwiązań w sferze społecznej. Projektowane działania mają bowiem służyć zapobieganiu zjawiskom skutkującym wykluczeniem społecznym oraz likwidacji ich przyczyn, a w przypadku wystąpienia problemów - szybkiej ich diagnozie oraz podejmowaniu skutecznych interwencji społecznych. Przyczyni się do tego planowy rozwój usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który w perspektywie umożliwi pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania.

Deinstytucjonalizacja usług społecznych i tworzenie nowego systemu usług dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, np. starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych to wyzwanie stojące przed każdym samorządem lokalnym w obliczu zmieniającej się sytuacji demograficznej, społecznej i ekonomicznej kraju. Gmina Zbąszynek wychodząc naprzeciw zmieniającej się rzeczywistości dokonała diagnozy potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej. Na podstawie wniosków z diagnozy planowane są i rozwijane usługi społeczne dostosowane do realnych potrzeb mieszkańców ale również do aktualnych możliwości finansowych gminy. Głównym założeniem realizowanych usług jest ich bliskość i dostępność dla wszystkich mieszkańców gminy.

Bazę do opracowania niniejszego Programu stanowi Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zbąszynek na lata 2022-2030.

I. CHARAKTERYSTYKA GMINY ZBĄSZYNEK

1. Struktura społeczna gminy

Gmina Zbąszynek jest jedną z 6 gmin powiatu świebodzińskiego. Leży w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Swoim zasięgiem administracyjnym obejmuje teren pięciu sołectw: Chlastawa, Dąbrówka Wlkp., Kosieczyn, Kręccko, Rogoziniec i miasto Zbąszynek. Powierzchnia ogólna gminy wynosi 94 km², powierzchnia miasta 2,75 km².

W gminie zamieszkuje ogółem 7 936 osób – dane GUS na 31 grudnia 2022 r., z tego: Chlastawa – 166, Dąbrówka Wlkp.- 1 296, Kosieczyn – 898, Kręccko – 332, Rogoziniec – 464 i miasto Zbąszynek – 4 780. W ogólnej liczbie mieszkańców 50,8% stanowią kobiety, a 49,2% mężczyźni. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 3,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,2 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa lubuskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy Gminy Zbąszynek zawarli w 2021 roku 32 małżeństwa, co odpowiada 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa lubuskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,2 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 30,1% mieszkańców gminy Zbąszynek jest stanu wolnego, 54,7% żyje w małżeństwie, 4,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,2% to wdowy/wdowcy.

Gmina Zbąszynek ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -16. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,94 na 1000 mieszkańców Gminy Zbąszynek. W 2021 roku urodziło się 91 dzieci, w tym 40,7% dziewczynek i 59,3% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 390 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,67 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2021 roku zarejestrowano 89 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 89 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Zbąszynek 0. W tym samym roku 2 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

58,3% mieszkańców Gminy Zbąszynek jest w wieku produkcyjnym, 20,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W gminie Zbąszynek na 1000 mieszkańców pracuje 557osób . 41,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 58,5% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Zbąszynek wynosiło w 2021 roku 1,7% (2,0% wśród kobiet i 1,4% wśród mężczyzn).

W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Zbąszynek wynosiło 5 242,75 PLN, co odpowiada 87.40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Zbąszynek 1 123 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 277 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 154.

9,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Zbąszynek pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 46,3% w przemyśle i budownictwie, a 19,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

2. Problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie Gminy Zbąszynek

Zbąszynek (jak każda gmina w kraju) nie jest wolna od problemów społecznych. W niniejszym programie skoncentrowano się na 5 grupach społecznych tzw. obszarach priorytetowych i występujących tam problemach, które mogą stanowić wyzwanie dla lokalnego systemu pomocy: seniorach, dzieciach i rodzinach (w tym dzieciach z niepełnosprawnością), osobach z niepełnosprawnością, osobach w kryzysie psychicznym oraz osobach w kryzysie bezdomności.

2.1.Seniorzy

W całej Gminie liczba osób w wieku 60+ wynosi 2052 co stanowi blisko 26% ogółu mieszkańców gminy, w tym w wieku 60-65 lat – 715 osób, 66-80 lat -1124 osoby, 81-90 lat – 193 osoby, 91 i więcej – 20 osób (dane z ewidencji ludności UM Zbąszynek - stan na dzień 31.12.2022 r.). Z tej grupy tylko nieznaczna część osób korzysta ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku odpowiednio:

- w roku 2020 –78 osób, w tym 15 osób powyżej 85 r.ż. (koszt wsparcia 251 456,60 zł)
- w roku 2021 – 89 osób, w tym 16 osób powyżej 85 r.ż.(koszt wsparcia 282 482,01 zł)
- w roku 2022 – 95 osób, w tym 15 osób powyżej 85 r.ż. (koszt wsparcia 417 452,43 zł)
- w roku 2023–103 osoby, w tym 15 osób powyżej 85 r.ż.(koszt wsparcia 513 626,44 zł)

przy czym powyższe dane pokazują , że jest spora grupa seniorów, którym pomoc zewnętrzna wydaje się niezbędna. Istotną informacją wydaje się również to, że dwóch mieszkańców w wieku senioralnym korzystało ze wsparcia w formie zasiłku stałego z tytułu wieku.

Rozpoznanie w obszarze zasobów finansowych (źródło utrzymania/dochodu: emerytura bądź renta) wydaje się być niezbędnym elementem i fundamentem działań kierowanych do seniorów w przyszłości, a następnie zdiagnozowanie stopnia zaspokojenia potrzeb fizjologicznych (zdrowie, odżywianie itp.), oraz bezpieczeństwa (dach nad głową, finanse). Brak lub niepełne uregulowanie tych kwestii w znacznym stopniu będzie utrudniało aktywizację społeczną seniorów w środowisku lokalnym.

2.2. Dzieci i rodziny

Dzieci stanowią specyficzną i niezwykle istotną grupę potrzebującą wielorakiego wsparcia usługowego, umożliwiającego socjalizację i edukację. Diagnozie podlegają tu nie tylko dzieci bez zapewnionej opieki ze strony rodzin biologicznych, ale również te, znajdujące się w rodzinach dysfunkcyjnych, będących pod opieką pedagoga szkolnego jak i asystenta rodziny.

Dane liczbowe otrzymane z instytucji pomocy społecznej i programów kierowanych do rodzin pokazują, iż w 2022 roku z pomocy społecznej korzystało 125 rodzin a ze świadczeń rodzinnych korzystało 130 rodzin. Powodem przyznania pomocy finansowej czy usługowej była przede wszystkim niepełnosprawność (65 rodzin), długotrwała choroba (57 rodzin), bezrobocie (25 rodzin), alkoholizm (10 rodzin). Przy czym w jednej rodzinie rzadko występowała jedna dysfunkcja, zwykle nakładały się dwie lub więcej.

Dodatkowo rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparło indywidualną opieką asystenta rodziny. W 2022 roku pomocą w tej formie objęto 17 rodzin.

Poza tym, istotną częścią systemu wsparcia dzieci i rodzin w gminie jest piecza zastępcza. Organizatorem pieczy zastępczej dla Gminy Zbąszynek jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie. Według danych na dzień 31.12.2023r.:

- 5 dzieci z terenu Gminy Zbąszynek przebywało w rodzinie zastępczej,
- 1 dziecko z terenu Gminy Zbąszynek przebywało w Domu Dziecka.

2.3. Osoby z niepełnosprawnością

Na samym wstępie diagnozy populacji osób z niepełnosprawnością w gminie podkreślić należy fakt, że niepełnosprawność jako zjawisko ma na ogół dwa wymiary. Może ona mieć charakter formalny, co oznacza, że część osób ma oficjalnie orzeczoną niepełnosprawność (co nazywamy niepełnosprawnością prawną). Natomiast część osób niepełnosprawnych nie ma formalnie orzeczonej niepełnosprawności, jednakże w ich subiektywnej ocenie odczuwają ograniczenia sprawności, wykonywania podstawowych czynności. Grupa druga jest na ogół grupą znacznie liczniejszą niż grupa pierwsza. Niestety grupa ta jest też zazwyczaj bardzo trudna do określenia pod względem liczbowym, gdyż jej członkowie często nie korzystają ze wsparcia instytucji adresowanych do osób z niepełnosprawnościami, przez to dla większości z nich pozostają nie zauważeni.

Jeśli natomiast chodzi o osoby prawnie niepełnosprawne, mają one przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, które uprawnia do ubiegania się o różnego rodzaju świadczenia oraz ulgi. W rozporządzeniu w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wymienia się trzy stopnie niepełnosprawności: lekki, umiarkowany i znaczny. Z punktu widzenia deinstytucjonalizacji usług społecznych, najbardziej istotna jest sytuacja osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym i znacznym. Wynika to z faktu, że osoby z niepełnosprawnością w stopniu lekkim nie potrzebują wsparcia o charakterze opiekuńczym.

Aby móc sporządzić plan deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie gminy należy przede wszystkim podjąć próbę oszacowania ilości osób z niepełnosprawnością na jej terenie. Ilość osób niepełnosprawnych w Polsce jest mierzona na poziomie krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym. Niestety brak oficjalnych danych zbieranych na poziomie gminnym.

Jak wynika z danych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku w 2022 roku przyznano zasiłek pielęgnacyjny 303 osobom. Pracownicy OPS oceniają, że skala osób wymagających wsparcia jest większa. We wspomnianej liczbie mieszczą się tylko osoby z niepełnosprawnością prawną, których sytuacja finansowa była na tyle skomplikowana, że

zgłosiły się oficjalnie po pomoc do gminy. Jak wspomniano wcześniej, należy pamiętać także o pozostałych osobach, np. z niepełnosprawnością prawną ale nie wymagających wsparcia finansowego, czy osobach z niepełnosprawnością biologiczną.

2.4. Osoby w kryzysie psychicznym

Diagnozą zostały objęte także usługi społeczne kierowane do grupy osób w kryzysie zdrowia psychicznego. W poniższym opracowaniu przyjęta została definicja tej grupy zgodna z podręcznikiem deinstytucjonalizacji¹. A zatem kiedy będzie mowa o osobach w kryzysie zdrowia psychicznego, można je rozumieć jako osoby dorosłe, które doświadczają:

- zaburzeń psychicznych (m.in.: osoby z depresją, zaburzeniami lękowymi, schizofrenią, chorobą dwubiegunową, zaburzeniem osobowości, zaburzeniem żywienia)
- niepełnosprawności intelektualnej (w stopniu lekkim i średnim); wyklucza się jednak niepełnosprawność spowodowaną otępieniem (choroba Alzheimera).
- uzależnień.

Oszacowanie liczby osób w kryzysie psychicznym jest niezwykle trudne. Urząd Miejski w Zbąszynku nie posiada wiedzy o skali zjawiska. Na terenie gminy nie były też prowadzone badania socjo-demograficzne, diagnozujące liczbę osób dotkniętych kryzysem psychicznym. Instytucje działające na rzecz wsparcia osób w kryzysie na terenie gminy, czy powiatu, nie prowadzą statystyk w tej materii – zarówno OPS Zbąszynek, PCPR Świebodzin czy Policja zadeklarowały brak danych w tym obszarze. Wydaje się więc, że aby w przyszłości dobrze zaplanować i rekomendować wprowadzanie usług dla tej grupy osób, zalecanym byłoby, aby lokalne instytucje i ośrodki wsparcia w swoich sprawozdaniach czy raportach zaczęły poddawać analizie także tę grupę osób.

Według danych Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w 2019 roku² w województwie lubuskim odnotowano 48 586 osób z zaburzeniami psychicznymi, spośród których aż u 18 268 pacjentów (prawie 38% ogółu) zdiagnozowano zaburzenia nerwicowe związane ze stresem pod postacią somatyczną. Innymi, także częstymi zaburzeniami były: zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych (9 468 osób), organiczne zaburzenia psychiczne włącznie z zespołami objawowymi (7 040 osób), zaburzenia nastroju (afektywne) (5 888 osób) oraz schizofrenia (4 878 osób). Natomiast najrzadziej występującymi schorzeniami były: całościowe zaburzenia rozwojowe oraz zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi – odpowiednio 395 i 437 osób. Niepokojąco sytuacja w regionie wygląda w grupie dzieci i młodzieży (0-18 lat), wśród których zdiagnozowano 4 111 osób z zaburzeniami psychicznymi. Najczęściej występującymi chorobami w tej najmłodszej grupie są: zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym, zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem pod postacią somatyczną oraz zaburzenia

---

¹ Rozwój usług społecznych i wspieranie do samodzielności w środowisku lokalnym – podręcznik dla gmin i powiatów , IPISS, Warszawa, kwiecień 2022

² Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Lubuskiego na lata 2021-2022

psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych, odpowiednio: 2 109, 940 i 318 osób.³

Zachorowalność na zaburzenia sfery psychicznej dotyczy prawie 5% populacji wszystkich Lubuszan, czyli powyższe dane świadczą o tym, że potencjalnie 400 mieszkańców gminy Zbąszynek w czasie życia zmierzy się z poważnym kryzysem psychicznym (zaburzeniem psychicznym, uzależnieniem, niepełnosprawnością intelektualną).

Według danych szacunkowych, zebranych z niektórych instytucji, aktualnie ze wsparcia oferowanego przez gminę Zbąszynek korzysta - 8 osób z zaburzeniami psychicznymi z domów pomocy społecznej, 31 osób z niepełnosprawnością intelektualną ze świetlicy środowiskowej, 25 dzieci z orzeczeniami o różnym stopniu niepełnosprawności uczy się w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Świebodzinie, 31 dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego uczęszcza do szkół i przedszkoli na terenie gminy Zbąszynek. Wiadomo, więc o 95 osobach mieszkających w Zbąszynku, które korzystają ze wsparcia instytucjonalnego z powodu kryzysu psychicznego. Dodatkowo w Punkcie Poradnictwa Specjalistycznego w OPS Zbąszynek z porad psychiatry, psychologa i psychoterapeuty skorzystało 668 osób, udzielono ogółem 1103 porady. Nie jest znana jednak liczba mieszkańców gminy korzystających z ambulatoryjnej pomocy w przychodniach, poradniach zdrowia psychicznego, ośrodkach terapii uzależnień, czy szpitalach psychiatrycznych na terenie województwa.

2.5. Osoby w kryzysie bezdomności

W Gminie Zbąszynek problemem bezdomności dotknięte są trzy osoby. Nie planuje się podejmowania zintensyfikowanych rozwiązań w tym obszarze. Osoby bezdomne objęte są wsparciem zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. W okresie zimowym mają zapewnione schronienie na podstawie stosownych umów podpisanych przez Gminę Zbąszynek z placówkami oferującymi w/w wsparcie.

II. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH GMINY I AKTÓW PRAWA MIEJSCOWEGO, W ZAKRESIE REALIZOWANIA USŁUG SPOŁECZNYCH

Gmina Zbąszynek i instytucje w niej działające funkcjonują w oparciu o cały szereg dokumentów strategicznych, stworzonych z myślą o efektywnym planowaniu działań i dostosowywaniu ich do aktualnych problemów. Stanowią one akty prawa miejscowego spośród których do najważniejszych należą:

- Strategia Rozwoju Gminy Zbąszynek do 2030 określa cele strategiczne i programy operacyjne, których realizacja przyniesie konieczne i pożądane przeobrażenia gminy oraz zapewni jej właściwy rozwój. „Zapewnienie mieszkańcom gminy jak najlepszego środowiska życia” to główny cel Strategii Rozwoju Gminy Zbąszynek, w który wpisują się pośrednio bądź bezpośrednio planowane działania z zakresu polityki społecznej, tj. poprawa oferty służby zdrowia, działania edukacyjne lub integrujące lokalną społeczność, mogą być adresowane również do grup objętych niniejszym programem, lecz w sposób pośredni.

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2022-2030 zawierająca plan działania na rzecz rozwiązywania wielu problemów społecznych w gminie, w którym specjalna część jest poświęcona bezpośrednio seniorom, osobom z niepełnosprawnością i rodzinom (wraz z dziećmi).

Ponadto cele polityki społecznej Gminy realizowane są poprzez następujące programy:

- Program Wspierania Rodziny w Gminie Zbąszynek na lata 2024-2026
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zbąszynek na lata 2019-2025
- Program Rewitalizacji Gminy Zbąszynek do roku 2020, z perspektywą do 2030 roku
- Program Wsparcia i Aktywności Osób Starszych w Gminie Zbąszynek na lata 2021-2025
- Program „Gmina Zbąszynek - Rodzina na 5 plus”
- Rehabilitacja i Wspieranie Aktywności Ruchowej Starszych Mieszkańców Gminy Zbąszynek na lata 2021 -2023
- Program Wczesnego Wykrywania Wad Słuchu i Wzroku wśród Uczniów Klas I Szkół Podstawowych Gminy Zbąszynek na lata 2020 – 2022
- Program Promocji Zdrowia Psychicznego i Profilaktyki Zaburzeń Psychiczych w Gminie Zbąszynek na lata 2020 – 2024
- Gminny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – uchwalany co roku
- Program Współpracy Gminy Zbąszynek z Organizacjami Pozarządowymi – uchwalany co roku

Oprócz wymienionych dokumentów o charakterze lokalnym, Gmina Zbąszynek działa także w oparciu o kilka dokumentów strategicznych, mających charakter ponadlokalny. Są one przyjęte przez władze powiatu, województwa lub państwa, mocą uchwały lub rozporządzenia, stając się w wielu przypadkach aktem prawa miejscowego. Spośród nich warto wyróżnić takie dokumenty jak:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim, w której za priorytet uznano „Poprawę jakości życia osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” i wyróżniono trzy obszary działań: udoskonalenie systemu pomocy społecznej, rozbudowę systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym.
Przyjęte cele będą realizowane dzięki podejmowaniu działań ukierunkowanych na współpracę, m.in. z urzędami i samorządami gminnymi oraz ośrodkami pomocy społecznej. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie świebodzińskim zgodna jest celami ujętymi w Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego.
- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, która pomiędzy wieloma ambitnymi celami z różnych dziedzin życia, koncentruje się także na kwestiach społecznych, wymieniając między innymi działania adresowane bezpośrednio do seniorów, czy osób z niepełnosprawnościami, jak również planując aktywności adresowane do pozostałych

grup de-faworyzowanych w sposób pośredni. Dokument o charakterze wojewódzkim, który swymi działaniami obejmuje także gminę Zbąszynek.

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030. W oparciu o nią wytypowano główne problemy polityki społecznej oraz grupy społeczne, które mają być podmiotami polityki społecznej: starzenie się populacji – seniorzy, problemy psychospołeczne – dzieci i młodzież, problemy z wykonywaniem funkcji opiekuńczo-wychowawczej – rodzina, niepełnosprawność jako problem w wymiarze indywidualnym i społecznym – osoby z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi, osoby w kryzysie bezdomności

Istotną kwestią w perspektywie działań strategicznych stała się idea deinstytucjonalizacji, wskazana w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” jako przyjęty kierunek zmian w systemie usług społecznych. Ten kierunek rozwiązań jest efektem „Ogólnoeuropejskich Wytycznych dotyczących przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”. Z Wytycznych wynika, że wdrażanie i wspieranie trwałego przejścia od opieki instytucjonalnej do alternatywnych rozwiązań powinno dotyczyć opieki świadczonej dzieciom, osobom niepełnosprawnym, osobom mającym problemy ze zdrowiem psychicznym oraz osobom starszym. Według powołanego przez Radę Ministrów dokumentu pod nazwą „Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030” (z perspektywą do 2035 r.) głównymi kierunkami i celami procesu deinstytucjonalizacji w Polsce są:

- priorytet usług społecznych realizowanych w społeczności lokalnej przed usługami stacjonarnymi,
- rozwój zindywidualizowanych usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, w tym usług o charakterze profilaktycznym, które wpłyną na ograniczenie konieczności opieki instytucjonalnej,
- wykorzystanie zasobów i potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej (w tym domów pomocy społecznej) dla rozwoju nowych usług środowiskowych w społeczności lokalnej,
- rozwój różnych form mieszkalnictwa z koszykiem usług,
- wsparcie opiekunów nieformalnych.

III. KAPITAŁ SPOŁECZNY GMINY ZBĄSZYNEK ORAZ ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na system pomocy w gminie osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka składają się skoordynowane działania prowadzone przez wiele instytucji m.in. pomoc społeczną, służbę zdrowia, oświatę oraz organizacje pozarządowe. Współpraca instytucji sprawia, że oferowana pomoc jest bardziej skuteczna i efektywna, co ma ogromne znaczenie dla szybkiej poprawy funkcjonowania osób i rodzin w społeczności lokalnej co w następstwie przekłada się na rozmiar występujących w gminie problemów społecznych. Przychylność władz samorządowych oraz zaangażowanie w sprawy społeczne jest niewątpliwie ogromnym atutem w planowaniu i

realizacji działań pomocowych oraz rozwoju usług społecznych w oparciu o lokalne potrzeby i oczekiwania.

Analiza zasobów gminy umożliwiających rozwiązywanie problemów społecznych obejmuje 3 główne filary: zasoby samorządowe, pozarządowe oraz komercyjne.

Zasoby samorządowe

Ochrona zdrowia

Zadania ochrony zdrowia w dziedzinie leczenia i rehabilitacji w gminie realizuje:

- Przychodnia Lekarska przy ulicy Długiej 1 w Zbąszynku: POZ – 1 praktyka lekarza rodzinnego oraz Centrum Medyczne TOPMED Sulechów LLP Spółka z o.o. filia Zbąszynek, laboratorium, podstacja Pogotowia Ratunkowego Nowego Szpitala w Świebodzinie, poradnia ginekologiczno-położnicza, Sikora Clinic – stomatologia i medycyna estetyczna,
- Centrum Rehabilitacyjne Ewa - Med. przy ul. Kosieczyskiej 4,
- prywatne specjalistyczne praktyki lekarskie w Zbąszynku.

Od 2022 r. opiekę specjalistyczną prowadzi również Centrum Medyczne TOP-MED w Sulechowie z filią w Zbąszynku przy ul. Długiej 1. Higienę szkolną prowadzą dwie prywatne praktyki pielęgniarskie kontraktujące usługi bezpośrednio w NFZ. Mieszkańcy korzystają także ze specjalistycznych usług medycznych poza gminą.

Edukacja

Zbąszynek posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę szkolnictwa. W gminie funkcjonują:

- dwie stacjonarne szkoły średnie: Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Zbąszynku, Zespół Szkół Leśnych w Rogozińcu,
- średnia szkoła wieczorowa dla pracujących,
- trzy szkoły podstawowe: w Zbąszynku, Dąbrówce Wlkp. i Kosieczynie.

Od 2012 roku działa Zbąszynecki Uniwersytet Trzeciego Wieku. Wychowanie przedszkolne realizują przedszkola niepubliczne w Zbąszynku, Kosieczynie, Kręcku, Dąbrówce Wlkp. i Rogozińcu. W gminie funkcjonuje żłobek i opieka dla dzieci do 3-go roku życia w formie opiekuna dziennego.

Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość jest jedną z tych kwestii społecznych, która odciska dotkliwe piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności, w której ma miejsce. Istotne jest więc prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych oraz operacyjnych i porządkowych, zmierzających w kierunku zapewniania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na terenie Gminy Zbąszynek za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialna jest Komenda Powiatowa Policji w Świebodzinie – Posterunek Policji w Zbąszynku oraz Straż Miejska.

Kultura

Upowszechnianiem kultury na terenie Gminy Zbąszynek zajmuje się Zbąszynecki Ośrodek Kultury z siedzibą przy ul. Wojska Polskiego 18 w Zbąszynku. W strukturach ZOK znajduje się Biblioteka Miejsko – Gminna im. Marcina Rożka, której siedziba mieści się przy ul. Plac Wolności 1 w Zbąszynku (budynek szkolny). W ZOK działa wiele sekcji. Podstawowym celem Ośrodka jest zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców Gminy Zbąszynek.

Sport, turystyka i rekreacja

W Gminie Zbąszynek głównym organizatorem i koordynatorem sportu i rekreacji jest prężnie działający Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zbąszynku z nowoczesną wielofunkcyjną halą sportową. Samodzielnie działają: Zbąszyńska Akademia Piłkarska, Strefa Piłki Siatkowej, Lokalny Klub Sportowy „Sokół” Dąbrówka Wlkp., Klub Sportowy „Olimp” Kręcko, LZS „Znicz” Kosieczyn, TKKF „Semafor” Zbąszynek.

Pomoc społeczna

Zadania pomocy społecznej w formie zadań własnych i zleconych w Gminie Zbąszynek realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku. Do głównych powodów udzielania pomocy społecznej przez OPS w Zbąszynku w 2023 roku należały: niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, ubóstwo, długotrwała choroba, bezrobocie, alkoholizm. Od 2015 roku odnotowywany jest znaczny spadek ilości rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Największy spadek odnotowano w ilości rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia. Świadczy to o dobrej koniunkturze gospodarczej w Gminie Zbąszynek co przekłada się na dużą ilość miejsc pracy, możliwość podjęcia zatrudnienia i uzyskania dochodu, który jest czynnikiem warunkującym konieczność i możliwość ubiegania się o pomoc społeczną.

W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku funkcjonuje:

- Dzienny Dom „Senior-Wigor”,
- Mieszkania Wspomagane,
- Świetlica środowiskowa dla dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami,
- Punkt Poradnictwa Specjalistycznego,
- Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Rada Seniorów Gminy Zbąszynek,

Ponadto Ośrodek realizuje usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usługi asystencji osobistej.

Zasoby komercyjne

Podmioty gospodarcze i rolnictwo – Rynek pracy

Na terenie Gminy Zbąszynek działają 744 podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon. Z tej liczby w sektorze rolniczym 11 podmiotów, przemysłowym 164 podmioty i budowlanym 79 podmiotów. Natomiast 573 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą.

Na terenie Gminy Zbąszynek liczba podmiotów gospodarczych przedstawia się następująco:

- liczba podmiotów gospodarczych według CEIDG na terenie Gminy - 46
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (zakłady osób fizycznych, w tym indywidualne gospodarstwa rolne) – stan na koniec 2022 r. – 315

Przemysł z podziałem na branże to: drzewny, metalowy, spożywczy, przemysłowy, odzieżowy.

Podstawowym ośrodkiem zatrudnienia w gminie jest zakład IKEA Indrudy produkujący meble dla koncernu IKEA, mający swą bazę w Chlastawie.

Sukcesywnie zwiększający się zakres produkcji zakładu oraz jego kooperantów dało znaczny spadek bezrobocia i poprawiło koniunkturę gospodarczą gminy, a jednocześnie uruchomiło popyt na mieszkania.

Ważnym sektorem gospodarki lokalnej w Gminie Zbąszynek jest rolnictwo – stanowi ono źródło utrzymania dużej części ludności; użytki rolne zajmują 4783 ha powierzchni, co stanowi 50,7% ogólnej powierzchni gminy, a lasy 3 647 ha, tj. 38,6 % ogółu.

Łączna liczba osób z Gminy Zbąszynek zarejestrowanych w PUP Świebodzin jako bezrobotny na koniec grudnia 2023 roku wynosiła 51 osób. Łączna liczba osób pracujących w gminie w analogicznym okresie wynosiła 4 902 osoby tj. **59,3%** ogółu mieszkańców.

Zasoby pozarządowe

Na terenie gminy działają m.in.: Kapela Koźlarska Kotkowiacy – Zbąszynek, Rodzinne Ogrody Działkowe „Kolejarz” – Zbąszynek, Fundacja Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Leśna Kraina”, Terenowa Organizacja ZZ Emerytów i Rencistów Kolejowych – Zbąszynek, Stowarzyszenie Klub Seniora „Pogodna Jesień”, Świebodziński Związek Kresowian koło terenowe w Kosieczynie, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków koło w Zbąszynku, Terenowy Klub Honorowych Dawców Krwi PCK – Zbąszynek Kurkowe Bractwo Strzeleckie – Zbąszynek, PZW koło w Zbąszynku, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Parafialny Zespół Caritas koło w Zbąszynku i Kosieczynie. Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie Hodowców Gołębi, ZAP Zbąszynek, SPS Zbąszynek, LZS „Znicz” Kosieczyn, LKS „Sokół” Dąbrówka Wlkp., TKKF „Semafor” Zbąszynek, TKKF Sokół Dąbrówka Wlkp., UKS „Junior” Zbąszynek, UKS przy ZST w Zbąszynku, Klub Sportowy „Olimp” Kręcno, Stowarzyszenie Brydża Sportowego Zbąszynek, Związek Drużyn ZHP oraz inne organizacje i instytucje wspierające działalność gminy. Większość organizacji korzysta z oferty otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych ogłaszanych przez Burmistrza Zbąszynka w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

IV. DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH W GMINIE ZBĄSZYNEK– ANALIZA SWOT

1. Obszar wsparcia osób starszych

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - infrastruktura pomocowa w postaci DD S-W i Mieszkań Wspomaganych dla osób starszych; - lokalne i rządowe programy i projekty pomocowe dla osób starszych; - usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - organizacje pozarządowe o profilu działalności skierowanej na osoby starsze; - zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra specjalistów pracujących z seniorami; - Zbąszynecki Uniwersytet Trzeciego Wieku; - likwidacja barier architektonicznych w większości obiektów publicznych; - inicjatywy społeczne; 	<ul style="list-style-type: none"> - wolontariat osób starszych i wolontariat na rzecz tej grupy społecznej; - rozwój aktywności lokalnej, rozwój ekonomii społecznej; - możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz; - rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych; - wykorzystanie bazy lokalowej działających instytucji i organizacji; - podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie problemów osób starszych; - rozwój polityki senioralnej na poziomie lokalnym i krajowym.

<ul style="list-style-type: none"> - duża liczba placówek medycznych - lekarze rodzinni i punktów aptecznych, - rozwój współpracy instytucjonalnej i NGO, integracja i wypracowanie wspólnych działań; - wprowadzenie Zbąszyńskiej Karty Seniora. 	
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - brak diagnozy jakościowej w zakresie rozróżnienia etapów starości; - niski udział seniorów w działalności wolontarystycznej; - duża grupa osób starszych nie biorąca udziału w życiu społecznym; - brak specjalisty z zakres geriatry i brak oddziałów opieki geriatrycznej i paliatywnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wystarczających środków finansowych na pokrycie wzrastających potrzeb społecznych osób starszych; - biurokracja utrudniająca dostęp do usług społecznych osób starszych; - częste zmiany aktów prawnych, brak spójności przepisów, różna interpretacja przepisów; - pogłębiające się wykluczenie osób starszych (ateizm, gerontofobia); - pogłębiające się ubożenie osób starszych; - starzejące się społeczeństwo; - wzrost wydatków gminy na zapewnienie opieki całodobowej; - agresja i przemoc wobec osób starszych.

2. Obszar wsparcia rodziny

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze zorganizowana sieć przedszkoli, szkół i placówek edukacji; - dobra dostępność usług edukacyjnych; - zapewniona opieka dla osób ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi; - dbałość i systematyczna modernizacja placówek oświatowych (szkoły, przedszkola); - wystarczająca liczba miejsc w przedszkolach; - dobry poziom bezpieczeństwa w placówkach; - dobra współpraca instytucjonalna (placówki oświaty, stowarzyszenia, fundacje, OPS); - sprawne i efektywne działanie, wysoka dostępność wsparcia dla osób i rodzin, - wysokie osiągnięcia uczniów w konkursach i zawodach sportowych; - wsparcie dla rodzin wielodzietnych - uczestnictwo w programie Zbąszyńska Karta Rodziny; - dobra baza rekreacyjna (tereny zielone, park, place zabaw); - szeroki wachlarz oferty rekreacyjnej, edukacyjnej, kulturalnej i oświatowej; - wysoka aktywność NGO w obszarze kultury i sportu; - coraz większy udział szkół w projektach unijnych; - rozwój kontaktów międzynarodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży; - stałe polepszanie bazy lokalowej placówek; - szersza promocja działań za pomocą Internetu, mediów, prasy lokalnej; - podniesienie efektywności i skuteczności działań z zakresu diagnostyki i poradnictwa psychologicznego dla dzieci i młodzieży.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba miejsc w placówkach oświatowych oferujących opiekę dla najmłodszych - żłobki; 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany w prawie (w tym utrudniające planowanie); - emigracja zarobkowa, eurosieroctwo;

<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne wskaźniki demograficzne, notowane w ciągu ostatnich kilku lat na terenie gminy: zmniejszająca się liczba mieszkańców, ujemny przyrost naturalny, wysokie ujemne saldo migracji, zmiany w strukturze społecznej – znaczące zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym; - rosnący problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; - niewystarczający przepływ informacji; - niewystarczające wsparcie finansowe organizacji trzeciego sektora. 	<ul style="list-style-type: none"> - spadek urodzeń dzieci; - wzrost patologii, upadek autorytetów; - brak dostępności społeczeństwa do wielu usług ze względu na finanse; - konieczność modernizacji infrastruktury; - rozpad rodziny – zanik wartości rodzinnych.
---	--

3. Obszar wsparcia osób z niepełnosprawnością

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra specjalistów pracujących z niepełnosprawnymi; - likwidacja barier architektonicznych w większości obiektów publicznych; - liczba placówek medycznych - lekarze rodzinni i punktów aptecznych; - otwartość władz na potrzeby. 	<ul style="list-style-type: none"> - wolontariat osób z niepełnosprawnością i wolontariat na rzecz tej grupy społecznej, - organizacje pozarządowe o profilu działalności skierowanej na osoby niepełnosprawne, - organizacje rozwój aktywności lokalnej, rozwój ekonomii społecznej, - możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz, - rozwój usług społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych, - wykorzystanie bazy lokalowej działających instytucji i organizacji, - podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie problemów osób z niepełnosprawnościami, - kształcenie na nowych kierunkach; asystent osoby niepełnosprawnej, trener pracy.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - brak diagnozy ilościowej i jakościowej w zakresie rozróżnienia etapów niepełnosprawności; - niski poziom świadomości społeczeństwa na temat potrzeb osób niepełnosprawnych, zaburzonych psychicznie; - brak diagnozy w zakresie niepełnosprawności (stopień, rodzaj, ilość, wynikające z tego ograniczenia); - brak mieszkań treningowych dla osób z niepełnosprawnościami; - istniejące bariery architektoniczne ograniczające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych np. dla osób niewidomych; - brak transportu uwzględniającego indywidualne potrzeby osób niepełnosprawnych; - ograniczony dostęp do wsparcia psychologicznego dla osób niepełnosprawnych; - brak wsparcia dla opiekunów osób niepełnosprawnych „zależnych” – np. poprzez okresowe zapewnienie 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wystarczających środków finansowych na pokrycie wzrastających potrzeb społecznych niepełnosprawnych; - biurokracja utrudniająca dostęp do usług społecznych osób niepełnosprawnych; - częste zmiany aktów prawnych, brak spójności przepisów, różna interpretacja przepisów; - pogłębiające się wykluczenie osób niepełnosprawnych; - pogłębiające się ubożenie osób niepełnosprawnych; - agresja i przemoc wobec osób niepełnosprawnych.

<p>opieki na okoliczność pobytu w szpitalu, sanatorium i w innych okolicznościach;</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak wsparcia instytucjonalnego typu dziennego dla osób niepełnosprawnych; - brak zintegrowanego systemu działań na rzecz osób niepełnosprawnych; - niewystarczająca baza wsparcia dla rodzin osób z niepełnosprawnością. 	
--	--

4. Obszar wsparcia osób w kryzysie psychicznym

MOCNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> - zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra specjalistów pracujących z osobami z zab.psych.; - asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, - likwidacja barier architektonicznych w większości obiektów publicznych; - duża liczba placówek medycznych - lekarze rodzinni i punktów aptecznych; - otwartość władz na potrzeby. 	<ul style="list-style-type: none"> - wolontariat na rzecz osób z niepełnosprawnością, - organizacje pozarządowe o profilu działalności skierowanej na osoby niepełnosprawne, - rozwój ekonomii społecznej, - możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz, - rozwój usług społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych, - wykorzystanie bazy lokalowej działających instytucji i organizacji, - podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie problemów osób z zab.psych., - kształcenie na nowych kierunkach; asystent osoby niepełnosprawnej, trener pracy.
SŁABE STRONY	ZAGOŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - brak diagnozy ilościowej i jakościowej w zakresie skali problemu zab.psych. wśród mieszkańców gminy, - niski poziom świadomości społeczeństwa na temat potrzeb osób z zab.psych.; - niewystarczająca opieka psychiatryczna (niewystarczająca liczba specjalistów); - brak mobilnego wsparcia specjalistycznego osób w kryzysie psych.; - brak mieszkań treningowych dla osób z zab.psych.; - brak transportu uwzględniającego indywidualne potrzeby osób niepełnosprawnych, w tym z zab.psych.; - ograniczony dostęp do wsparcia psychologicznego dla osób niepełnosprawnych; - brak rozwiązań prawnych w kwestii pomocy osobom z zab. psych. - brak wsparcia dla opiekunów osób z zab.psych. „zależnych” – np. poprzez okresowe zapewnienie opieki na okoliczność pobytu w szpitalu, sanatorium i w innych okolicznościach; - brak wsparcia instytucjonalnego typu dziennego dla osób z zab.psych.; - brak zintegrowanego systemu działań na rzecz osób z zab.psych.; 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wystarczających środków finansowych na pokrycie wzrastających potrzeb społecznych osób z niepełnosprawnością; - biurokracja utrudniająca dostęp do usług społecznych osób z niepełnosprawnością; - częste zmiany aktów prawnych, brak spójności przepisów, różna interpretacja przepisów; - pogłębiające się wykluczenie osób z zab.psych.; - pogłębiające się ubożenie osób niepełnosprawnych; - agresja i przemoc wobec osób niepełnosprawnych.

- niewystarczająca baza wsparcia dla rodzin osób z zab.psych..	
--	--

5. Obszar wsparcia osób bezdomnych

W Gminie Zbąszynek problemem bezdomności dotknięte są trzy osoby. Nie planuje się podejmowania zintensyfikowanych rozwiązań w tym obszarze. Osoby bezdomne objęte są wsparciem zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. W okresie zimowym mają zapewnione schronienie na podstawie stosownych umów podpisanych przez Gminę Zbąszynek z placówkami oferującymi w/w wsparcie. W ramach współpracy z Parafialnym Zespołem CARITAS udzielana jest pomoc żywnościowa oraz rzeczowa tj. odzież i obuwie.

V. Zakres realizowanych usług społecznych na terenie Gminy Zbąszynek

1. Obszar wsparcia osób starszych

Usługa społeczna	Charakterystyka prowadzonych działań
Mieszkalnictwo wspomagane	Usługa skierowana jest do osób starszych, w szczególności samotnych i niepełnosprawnych, które są mało samodzielne w czynnościach dnia codziennego / pranie, sprzątanie, gotowanie, robienie zakupów, załatwianie spraw urzędowych itp./ ale stan zdrowia umożliwia im samodzielne poruszanie się i wykonywanie czynności samoobsługowych. Ze względu na swoją niesamodzielność osoby te często wymagają pomocy sąsiedzkiej lub wsparcia opiekuńczego środowiskowej ale nie wymagają jeszcze całodobowej opieki i pielęgnacji a tym samym korzystania z instytucjonalnych form pomocy. Mieszkania wspomagane oferują oprócz lokalu mieszkalnego pełen zakres usług wspierających i aktywizujących pobyt osoby w mieszkaniu, tj. pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze i asystenckie. Gmina Zbąszynek utworzyła 10 mieszkań wspomaganych.
Dzienny Dom „Senior-Wigor”	Dom zapewnia wsparcie seniorom w wieku 60+, zamieszkującym na terenie Gminy Zbąszynek, w szczególności samotnym i niesamodzielnym, poprzez umożliwienie im korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej i kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej. Udostępnia się seniorom infrastrukturę pozwalającą na aktywne spędzanie czasu wolnego, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego. 42 seniorów z Gminy Zbąszynek korzysta z dziennej formy wsparcia i aktywizacji.
Usługi opiekuńcze	Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem; usługi świadczone są w miejscu zamieszkania podopiecznych. Do końca 2023 roku pomocą w formie usług opiekuńczych objęto 30 osób starszych i niepełnosprawnych, wykonano 2 834 godzin usług.
„Nieśmiertelniki dla mieszkańców Gminy Zbąszynek”	Projekt skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Zbąszynek w szczególności do osób starszych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa w społeczności lokalnej oraz usprawnienia pracy służb ratowniczych w sytuacjach kryzysowych. Nieśmiertelniki mają formę opaski z imieniem i nazwiskiem

	oraz numerem telefonu kontaktowego. Do końca 2023 roku wydanych zostało 238 opasek.
„Zbąszyńska Karta Seniora”	Program skierowany jest do osób starszych w wieku 65+ zamieszkałych na terenie Gminy Zbąszynek. Do końca 2023 roku wydano 961 kart, 21 partnerów z terenu naszej gminy oferuje zniżki na towary i usługi w ramach w/w programu.
„Koperta Życia”	Inicjatywa, która w przypadku zaistnienia krytycznej sytuacji pozwoliła już niejednokrotnie służbom medycznym i ratowniczym uratować niejedno ludzkie życie.
„Domowe S.O.S”-	Usuwanie drobnych usterek domowych, program kierowany jest do osób w wieku 70+, zwłaszcza samotnych, którzy nie potrafią poradzić sobie z wykonaniem podstawowych czynności technicznych tj. wymiana żarówki, klamki, wbicie gwoździ, naprawa ciekącego kranu, spłuczki i podobne drobne naprawy niewymagające specjalistycznej wiedzy oraz specjalistycznych uprawnień np. gazowych, hydraulicznych itp.
Usługi podologiczne	Na rzecz seniorów świadczone są usługi podologiczne, których celem jest szeroko rozumiana profilaktyka i leczenie chorób stóp oraz ich pielęgnacja i higiena.
Działania profilaktyki i promocji zdrowia osób 60+	Usługi profilaktyki zdrowia obejmują systematyczne konsultacje z rehabilitantką, z dietetykiem, spotkania z ratownikiem medycznym, badania TSH i antygenu PSA, badania w kierunku osteoporozy, badania słuchu, badania mammograficzne w mammobusie itp. w zależności od pojawiających się potrzeb.
Poradnictwo specjalistyczne	W Ośrodku Pomocy Społecznej w Zbąszynku udzielana jest specjalistyczna pomoc dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych. W Punkcie Poradnictwa Specjalistycznego przyjmują następujący specjaliści: psycholog dla dzieci i młodzieży, psycholog dla dorosłych, terapeuta uzależnień, psychoterapeuta oraz psychiatra dla dorosłych, dzieci i młodzieży. W 2023 roku z pomocy specjalistów skorzystało 668 osób/rodzin, udzielono ogółem 1103 porady.
Rehabilitacja dla osób starszych	Usługa obejmuje bezpłatne zabiegi i zajęcia fizjoterapeutyczne dla seniorów. Do korzystania z usług uprawniony jest każdy mieszkaniec Gminy Zbąszynek powyżej 60 roku życia, który uzyska skierowanie od lekarza specjalisty lub lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i zakwalifikuje się na określoną formę zajęć/zabiegów w ramach zagwarantowanych środków finansowych. Zajęcia prowadzi Centrum Rehabilitacyjne Ewa-Med, z tej formy wsparcia w 2023 roku skorzystało 47 osób.
Teleopieka	Celem świadczonych usług jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych. „Opieka na odległość” jest nowoczesną formą sprawowania opieki nad osobami starszymi, chorymi, po przebytych zabiegach medycznych, z niepełnosprawnościami, którzy czasowo lub na stałe wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Do końca 2023 roku z tej formy usług skorzystało 15 osób.
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego	Celem wypożyczalni jest gromadzenie, przechowywanie i użyczenie mieszkańcom Gminy sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego pozyskanego od organizacji pozarządowych i osób fizycznych. Sprzęt udostępniany jest nieodpłatnie na podstawie umowy użyczenia.
Działalność Rady Seniorów Gminy Zbąszynek	Rada Seniorów Gminy Zbąszynek jest Partnerstwem społecznym zawartym pomiędzy organizacjami pozarządowymi, jednostkami organizacyjnymi gminy oraz innymi podmiotami, działającymi na obszarze Gminy Zbąszynek rzecz poprawy jakości życia osób w wieku

	60+, wzmocnienia integracji międzypokoleniowej oraz kształtowania w społeczeństwie pozytywnego obrazu seniorów. Rada ma charakter opiniodawczy, doradczy oraz inicjatywny. Siedziba Rady znajduje się w OPS Zbąszynek, który jednocześnie prowadzi jej obsługę techniczną. Rada Seniorów zbiera się dwa razy w roku, Zarząd Rady Seniorów raz na kwartał lub częściej zgodnie z pojawiającymi się potrzebami. W skład Rady wchodzi 12 przedstawicieli organizacji senioralnych z terenu Gminy Zbąszynek.
Zbąszynecki Uniwersytet Trzeciego Wieku	ZUTW jest stowarzyszeniem, którego celem działalności jest: prowadzenie edukacji w różnych dziedzinach nauk, aktywizacja społeczna osób starszych poprzez uczestnictwo w różnych formach życia społecznego, propagowanie zasad kulturalnego współżycia społecznego, prowadzenie i popieranie różnorodnych form aktywności intelektualnej, psychicznej i fizycznej adekwatnie do wieku, stopnia sprawności i zainteresowania członków, podejmowanie działań zmierzających do utrzymania, nawiązania i zacieśniania więzi i kontaktów osobistych między mieszkańcami regionu, a szczególnie pomiędzy osobami starszymi i młodym pokoleniem, inspirowanie wszelkich działań na rzecz środowiska ludzi starszych, w tym również osób niepełnosprawnych, bezrobotnych i chorych, upowszechnianie wiedzy o mieście i gminie Zbąszynek. Na dzień 31.12.2023 roku ZUTW liczył 101 słuchaczy.
Współpraca i wspieranie organizacji senioralnych	W Gminie Zbąszynek w ramach prowadzonej aktywnej polityki senioralnej wspierane są następujące organizacje skupiające seniorów: Zbąszynecki Uniwersytet Trzeciego Wieku, Związek Zawodowy Emerytów i Rencistów Kolejowych, Stowarzyszenie Klub Seniora „Pogodna Jesień”, Świebodziński Związek Kresowian Koło Terenowe Kosieczyn, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Zbąszynek.
Imprezy sportowe, kulturalne i integracyjne dla osób starszych	W Gminie Zbąszynek organizowane są imprezy dla seniorów tj. piknik integracyjny przy Jeziorku Koźlarskim, olimpiada międzypokoleniowa, bal seniora, wiosenne potańcówki, zajęcia sportowe – Fit Senior i Aktywni 50+, obchody Zbąszyneckiego Święta Seniora, imprezy okolicznościowe i jubileuszowe.
Usługi krawieckie	Na rzecz seniorów świadczone są usługi krawieckie, które obejmują takie prace jak przeróbka odzieży, naprawa uszkodzonych ubrań.
Usługi fryzjerskie	Na rzecz seniorów świadczone są usługi fryzjerskie – mobilne i stacjonarne.
Transport osób starszych i niepełnosprawnych na zajęcia w OP podczas zajęć	Samochód służy seniorom i osobom z niepełnosprawnościami w celu dojazdu na zajęcia oraz transport podczas zajęć w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zbąszynku, w tym w Dziennym Domu „Senior-Wigor”.

2. Obszar wsparcia rodziny

Usługa społeczna	Charakterystyka prowadzonych działań
Asystent rodziny	Usługa ma na celu pracę z rodziną w problemach nie tylko wychowawczych, lecz także w sprawach codziennych. Działania asystenta rodziny obejmują analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn problemów w rodzinie, wspieranie rodziny, wzmocnienie jej roli i funkcji, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, planowania i prowadzenia gospodarstwa domowego, pomoc w integracji rodziny oraz przeciwdziałanie marginalizacji i

	degradacji społecznej rodziny. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną, motywując ją do aktywnego współdziałania w realizacji określonego planu. Praca ta jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W 2023 roku wsparciem asystenta rodziny objętych było 17 rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; w rodzinach tych wychowywanych było 34 dzieci.
Poradnictwo specjalistyczne	W Ośrodku Pomocy Społecznej w Zbąszynku udzielana jest specjalistyczna pomoc dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych. W Punkcie Poradnictwa Specjalistycznego przyjmują następujący specjaliści: psycholog dla dzieci i młodzieży, psycholog dla dorosłych, terapeuta uzależnień, psychoterapeuta oraz psychiatra dla dorosłych, dzieci i młodzieży. W 2023 roku z pomocy specjalistów skorzystało 668 osób/rodzin, udzielono ogółem 1103 porady.
Szkoła dla rodziców i wychowawców	Usługa obejmuje prowadzenie zajęć w formie warsztatów rozwijających umiejętności opiekuńczo-wychowawcze rodziców. Szkoła organizowana jest dwa razy w roku i obejmuje każdorazowo cykl dziesięciu trzygodzinnych spotkań z psychologiem i pedagogiem.
Zespoły wychowawcze	W ramach koordynacji działań pomocowych na rzecz dzieci i młodzieży powoływane są zespoły wychowawcze, w skład których wchodzi zgodnie z potrzebami kurator sądowy, pedagog, asystent rodziny, pracownik socjalny, pielęgniarka środowiskowa itp.
Szkoła rodzenia	Szkoła Rodzenia oferuje zajęcia, na których przyszli rodzice otrzymują rzetelne informacje o porodzie i opiece nad maleństwem oraz o standardach w opiece okołoporodowej. Spotkania ze specjalistami z zakresu ginekologii i położnictwa wzmacniają kompetencje dotyczące rodzicielstwa oraz udzielają wskazówek na nową drogę na jaką wkraczą rodzice, dziadkowie, ciocie i wujkowie pozbawioną stereotypów, przesądów i lęków.
Opieka żłobkowa i przedszkolna	Na terenie gminy działa pięć niepublicznych przedszkoli. Od stycznia 2022 roku w gminie funkcjonuje żłobek a od lutego 2023 roku na terenie miasta Zbąszynek uruchomiona została opieka dla dzieci do 3-go roku życia w formie opiekuna dziennego.
Szkoły podstawowe i średnie	Na terenie Gminy Zbąszynek funkcjonują dwie publiczne szkoły średnie: Technikum Leśne w Rogozińcu i Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Zbąszynku oraz trzy szkoły podstawowe: w Zbąszynku, w Dąbrówce Wielkopolskiej i w Kosieczynie
Świetlica środowiskowa dla dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami	Świetlica mieści się w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku przy ul. Kosieczyńskiej 4 i oferuje wsparcie dla dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami, w szczególności z niepełnosprawnością intelektualną. Celem działania świetlicy jest przygotowanie dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie, zgodnie z ich potrzebami, możliwościami i zainteresowaniami. Zajęcia w świetlicy, w zależności od potrzeb prowadzone są przez specjalistów, w tym: oligofrenopedagogów, psychoterapeutę, socjoterapeutę oraz psychologa.
Imprezy sportowe, kulturalne i integracyjne dla dzieci, młodzieży i rodzin	Corocznie w miesiącu maju obchodzony jest Tydzień Rodziny, podczas którego prowadzone są działania promujące zdrową rodzinę oraz organizowane są imprezy o charakterze integracji międzypokoleniowej. W okresie letnim gminne jednostki organizacyjne organizują wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży. ZOK oraz OSiR realizują bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
Świetlice opiekuńcze w szkołach	W szkołach podstawowych na terenie gminy funkcjonują świetlice opiekuńcze, które zapewniają wsparcie i opiekę dla uczniów przed zajęciami szkolnymi oraz po ich zakończeniu.

Programy społeczne na rzecz rodzin	Gmina Zbąszynek realizuje dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach oraz gminny program „Gmina Zbąszynek – Rodzina na 5 plus”.
------------------------------------	---

3. Obszar wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Usługa społeczna	Charakterystyka prowadzonych działań
Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami	Celem usług asystencji osobistej jest zwiększenie szans osób z niepełnosprawnością na prowadzenie bardziej niezależnego/samodzielnego i aktywnego życia oraz poprawa ich funkcjonowania w środowisku zamieszkania. Zakres usług asystencji osobistej jest ściśle dostosowany do potrzeb danej osoby z niepełnosprawnością, a sama usługa przez nią kierowana. W 2023 roku z usług asystencji skorzystało 15 osób z niepełnosprawnościami, zatrudnionych było 14 asystentów.
Poradnictwo specjalistyczne	W Ośrodku Pomocy Społecznej w Zbąszynku udzielana jest specjalistyczna pomoc dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych. W Punkcie Poradnictwa Specjalistycznego przyjmują następujący specjaliści: psycholog dla dzieci i młodzieży, psycholog dla dorosłych, terapeuta uzależnień, psychoterapeuta oraz psychiatra dla dorosłych, dzieci i młodzieży. W 2023 roku z pomocy specjalistów skorzystało 668 osób/rodzin, udzielono ogółem 1103 porady.
Opieka wytchnieniowa	Głównym celem usługi opieki wytchnieniowej jest wzmocnienie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności poprzez czasowe odciążenie ich od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację.
Rehabilitacja osób z niepełnosprawnościami	W ramach „Programu rehabilitacji i wspierania aktywności ruchowej starszych mieszkańców Gminy Zbąszynek” prowadzone są bezpłatne zabiegi i zajęcia fizjoterapeutyczne dla seniorów. Do udziału w projekcie uprawniony jest każdy mieszkaniec Gminy Zbąszynek powyżej 60 roku życia, który uzyska skierowanie od lekarza specjalisty lub lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i zakwalifikuje się na określoną formę zajęć/zabiegów w ramach zagwarantowanych środków finansowych. Zajęcia prowadzone są w Centrum Rehabilitacyjnym Ewa-Med W Zbąszynku. W 2023 roku z tej formy wsparcia skorzystało 27 osób.
Zajęcia usprawniające ruchowo	Wspólnie z Ośrodkiem Sportu i Rekreacji organizowane są na Hali sportowej cotygodniowe zajęcia gimnastyczne dla osób z niepełnosprawnościami.
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego	Celem wypożyczalni jest gromadzenie, przechowywanie i użyczenie mieszkańcom Gminy sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego pozyskanego od organizacji pozarządowych i osób fizycznych. Sprzęt udostępniany jest nieodpłatnie na podstawie umowy użyczenia.
Świetlica środowiskowa dla dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami	Świetlica mieści się w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku przy ul. Kosieczyńskiej 4 i oferuje wsparcie dla dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami, w szczególności z niepełnosprawnością intelektualną. Celem działania świetlicy jest przygotowanie dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie, zgodnie z ich potrzebami, możliwościami i zainteresowaniami. Zajęcia w świetlicy, w zależności od potrzeb prowadzone są przez specjalistów, w tym: oligofrenopedagogów,

	psychoterapeutę, socjoterapeutę oraz psychologa. Z zajęć w świetlicy korzysta 16 dorosłych osób z niepełnosprawnością głównie intelektualna.
Imprezy sportowe, kulturalne i integracyjne dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin	Osoby z niepełnosprawnościami aktywnie biorą udział w imprezach sportowych, kulturalnych i integracyjnych tj. zajęcia sportowe na kręgielni w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Zbąszynku, akcja sadzenia drzewek w Kręcku przygotowanie i wystawienie spektaklu „Piękna i Bestia” w Zbąszyneckim Ośrodku Kultury, wyjazd do Teatru Muzycznego w Poznaniu. Grupa osób z niepełnosprawnościami aktywnie uczestniczyła w tworzeniu „Zbąszyneckiego Muralu” oraz zaprezentowała swoje prace plastyczne podczas wystawy „MAGIA KOLORÓW” w galerii Zbąszyneckiego Ośrodka Kultury. Osoby z niepełnosprawnościami chętnie integrują się podczas spotkań i wyjazdów tj. „Zabawa karnawałowa”, „Spotkanie Andrzejkowe” z zaproszonymi gośćmi z Trzciela, Spotkanie integracyjne w Brójcach z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych oraz spotkanie ze Św. Mikołajem. Od kilku lat osoby z niepełnosprawnościami tworzą ręcznie wykonywane wielkanocne i bożonarodzeniowe kartki świąteczne, które wraz z życzeniami przekazywane są innym osobom z niepełnosprawnością intelektualną z terenu Gminy Zbąszynek oraz przesyłane do instytucji współpracujących z OPS. Co roku pracownicy OPS organizują akcję Mobilny Mikołaj, podczas której odwiedzają w domach dorosłe osoby z niepełnosprawnościami; przekazują im upominki i kartki z życzeniami świątecznymi wykonanymi przez uczestników świetlicy środowiskowej.
Programy społeczne na rzecz osób z niepełnosprawnościami	Gmina Zbąszynek realizuje Program Wsparcia i Aktywności Osób z Niepełnosprawnościami w Gminie Zbąszynek na lata 2021-2025 oraz Program „Koperta Życia”

4. Obszar wsparcia osób w kryzysie psychicznym

Usługa społeczna	Charakterystyka prowadzonych działań
Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami	Celem usług asystencji osobistej jest zwiększenie szans osób z niepełnosprawnością na prowadzenie bardziej niezależnego/samodzielnego i aktywnego życia oraz poprawa ich funkcjonowania w środowisku zamieszkania. Zakres usług asystencji osobistej jest ściśle dostosowany do potrzeb danej osoby z niepełnosprawnością, a sama usługa przez nią kierowana. W 2023 roku z usług asystencji skorzystało 15 osób z niepełnosprawnościami, zatrudnionych było 14 asystentów.
Poradnictwo specjalistyczne	W Ośrodku Pomocy Społecznej w Zbąszynku udzielana jest specjalistyczna pomoc dla osób dorosłych. W Punkcie Poradnictwa Specjalistycznego przyjmują następujący specjaliści: psycholog dla dorosłych, terapeuta uzależnień, psychoterapeuta oraz psychiatra. Planowane jest zorganizowanie zajęć grupowych dla dzieci i młodzieży o charakterze psychoterapeutycznym. W 2023 roku z pomocy specjalistów skorzystało 468 osób/rodzin, udzielono ogółem 1103 porady.
Grupa wsparcia Al-Anon	W siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku przy ul. Kosiecznińskiej 4 odbywają się spotkania grupy wsparcia Al-Anon.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Komisja prowadzi działalność w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które wielokrotnie są sprzężone z problemami psychicznymi osób uzależnionych. Siedziba Komisji znajduje się w OPS Zbąszynek, posiedzenia Komisji odbywają się raz w miesiącu.
Programy społeczne na rzecz osób w kryzysie psychicznym	Gmina Zbąszynek realizuje Program Promocji Zdrowia Psychicznego i Profilaktyki Zaburzeń Psychiczych w Gminie Zbąszynek na lata 2020 – 2024.

V. Niezaspokojone potrzeby w zakresie realizacji usług społecznych

Pomimo bogatej oferty usługowej świadczonej na rzecz mieszkańców Gminy Zbąszynek pojawiają się potrzeby wdrożenia nowych usług jak również rosną oczekiwania mieszkańców wobec już realizowanych usług. Gmina Zbąszynek dokonała diagnozy potrzeb poszczególnych grup społecznych w oparciu o przeprowadzone ankiety i wywiady z mieszkańcami, użytkownikami usług społecznych, rodzinami użytkowników usług, pracownikami instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych wdrażających wybrane usługi społeczne na terenie gminy.

Jednym z najnowszych trendów, który aktualnie determinuje rozwój polityki społecznej w Europie, jest deinstytucjonalizacja usług społecznych. Zgodnie z jego założeniami, klienci usług społecznych powinni być jak najdłużej wspierani w społeczności lokalnej i w miarę możliwości nie przenoszeni do instytucji opieki całodobowej. Poniżej przedstawione zostały potrzeby mieszkańców Gminy Zbąszynek tj. seniorów, rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami oraz osób w kryzysie psychicznym, na które należy ukierunkować rozwój usług społecznych w środowisku lokalnym, aby odwlec w czasie lub całkowicie wykluczyć konieczność objęcia członków w/w grup społecznych pomocą instytucjonalną.

Usługa społeczna	Zakres oczekiwanych działań	Adresaci działań
Mobilna rehabilitacja	Celem usługi będzie dotarcie do osób starszych, niepełnosprawnych wymagających rehabilitacji jednak niemogących z niej skorzystać z uwagi na fakt, że stan zdrowia uniemożliwia im wychodzenie z domu.	seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami
Konsultacje diabetologiczne	Osoby starsze zmagają się z wieloma problemami zdrowotnymi, wśród których najpowszechniejszym jest cukrzyca i związane z nią powikłania prowadzące do znacznego pogorszenia stanu zdrowia i ograniczenia możliwości samodzielnego funkcjonowania. Niezwykle ważnym jest zatem zapewnienie tym osobom wsparcia specjalistów w leczeniu i profilaktyce cukrzycy.	seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami
Usługi sąsiedzkie	Celem usługi będzie zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, samotnym i schorowanym pomocy w najprostszym zakresie tj. robienie zakupów czy sprzątanie mieszkania. Usługi te nie wymagają	seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami

	zaangażowania specjalistycznej kadry przez co zakłada się, że będą bardziej dostępne i dostosowane do oczekiwań podopiecznych.	
Usługa transportowa door – to - door	Celem usługi będzie zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym dojazdu do lekarza, urzędu itp. Bariera transportowa jest obecnie główną przeszkodą w realizacji działań aktywizacyjnych i pomocowych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.	seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami
Punkt Pomocy Rodzinie	Celem usługi będzie kompleksowe wsparcie rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu oraz rozwiązywaniu problemów rodzinnych poprzez takie działania jak: mediacje, zajęcia przygotowujące do życia w związku, zajęcia grupowe dla dzieci i młodzieży o charakterze psychoterapeutycznym, szkoła dla rodziców	dzieci, młodzież, rodzice, opiekunowie
Grupa samopomocowa dla rodziców/opiekunów dzieci/ dorosłych osób z niepełnosprawnościami	Celem usługi będzie stworzenie systemu wsparcia dla rodzin osób z niepełnosprawnościami	rodzice i opiekunowie osób z niepełnosprawnościami
Środowiskowa pomoc psychologiczna i psychiatryczna	Celem usługi będzie dotarcie do osób w kryzysie psychicznym wymagających specjalistycznego wsparcia i pomocy którzy z uwagi na występujące zaburzenia nie opuszczają miejsca zamieszkania, nie podejmują leczenia i negują swoje problemy psychiczne.	osoby w kryzysie psychicznym, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, rodzice i opiekunowie w/w osób
Klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla członków ich rodzin	Celem usługi będzie stworzenie systemu wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym i ich rodzin	osoby w kryzysie psychicznym, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, rodzice i opiekunowie w/w osób
Mieszkania chronione dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi	Celem usługi będzie stworzenie mieszkań chronionych, w których osoby z zaburzeniami psychicznymi będą przygotowywać się pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub będą wspomagane przez te osoby w codziennym funkcjonowaniu.	osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie psychicznym
Szkolenia dla opiekunów osób zależnych	Celem usługi będzie zdobycie przez opiekunów osób zależnych wiedzy dotyczącej opieki nad osobą starszą i niepełnosprawną oraz nabycie praktycznych umiejętności związanych z ich codzienną pielęgnacją. Opiekunowie zapoznają się z psychologią opieki oraz sami zostaną objęci wsparciem psychologicznym.	opiekunowie seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie psychicznym
Stworzenie warunków do powstawania organizacji pozarządowych	Celem usługi będzie utworzenie na terenie Gminy organizacji pozarządowej działającej w obszarze pomocy społ., której działalność będzie odpowiedzią na lokalne potrzeby i uzupełnieniem działalności państwa i JST w tym obszarze	seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny, osoby w kryzysie psychicznym

Rozwój wolontariatu	Celem usługi będzie utworzenie Klubu wolontariatu, w którym mieszkańcy gminy będą mogli służyć pomocą najbardziej potrzebującym, reagować czynnie na potrzeby innych, inicjować działania w środowisku lokalnym oraz wspomagać różnego typu inicjatywy charytatywne.	seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny, osoby w kryzysie psychicznym
---------------------	--	--

VI. ZAKŁADANE CELE I DZIAŁANIA W ZAKRESIE ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE ZBĄSZYNEK

W niniejszym rozdziale dla każdego z obszarów priorytetowych wyznaczono cele strategiczne, a także służące im cele operacyjne, które przyczynią się do realizacji działań zmierzających do rozwoju usług społecznych w Gminie Zbąszynek.

Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejącego potencjału instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej na terenie Gminy Zbąszynek przedstawionych w rozdziale 2 niniejszego Programu.

1. OBSZAR WSPARCIA OSÓB STARSZYCH

Cel główny:

Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie usług na rzecz osób starszych i wsparcie ich opiekunów

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
1.1.1	Promocja wolontariatu, aktywizacja rodziny i środowiska sąsiedzkiego w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych osób starszych i niesamodzielnym oraz niepełnosprawnym.	Szkoły, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Placówki ochrony zdrowia, Media
1.1.2	Doskonalenie i rozwijanie systemu świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, usług sąsiedzkich oraz teleopieki.	OPS	Inne instytucje polityki społecznej, Placówki ochrony zdrowia
1.1.3	Rozwijanie systemu wsparcia i szkoleń dla opiekunów osób zależnych	OPS	OPS i inne instytucje polityki społecznej, NGO
1.1.4	Zmniejszenie skali zależności niesamodzielnym osób starszych od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych tych osób ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju usług transportowych	OPS, Spółdzielnie mieszkaniowe, Wspólnoty mieszkańców, SZUK	PCPR, Organizacje pozarządowe i senioralne, Grupy wolontarystyczne (np. szkolne), Kościoły i związki wyznaniowe
1.1.5	Pomoc w organizacji programów i projektów o charakterze telemedycznym	OPS, Beneficjenci pomocy społecznej,	Urząd Marszałkowski, Caritas Diecezji

		Seniorzy, osoby niesamodzielne	
1.1.6	Rozwijanie całodobowych i dziennych form wsparcia dla osób starszych, w tym poprzez współpracę z sektorem prywatnym i pozarządowym - zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami, ze szczególnym uwzględnieniem Mieszkań Wspomaganych i Dziennego Domu Senior-Wigor.	OPS, Podmioty prywatne, NGO	Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje senioralne, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia
1.1.7	Profilaktyka i promocja zdrowia, dedykowane osobom starszym.	Placówki ochrony zdrowia, Urząd Miejski	OPS i inne instytucje polityki społecznej, NGO
1.1.8	Zwiększenie dostępu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji - rozwój usług specjalistycznych, opiekuńczych, pielęgnacyjnych i medycznych, dedykowanych osobom starszym ze szczególnym uwzględnieniem świadczenia usług w środowisku domowym	Placówki ochrony zdrowia Urząd Miejski	OPS i inne instytucje polityki społecznej, NGO, Organizacje senioralne
1.1.9	Zwiększenie usług (interwencji) lekarzy psychiatrów w przypadkach domowych, gdzie istnieje zagrożenie życia i zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju środowiskowej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej	Placówki ochrony zdrowia	OPS i inne instytucje polityki społecznej

2. Aktywizacja zawodowa, społeczno-kulturalna i obywatelska oraz rekreacyjno-sportowa osób starszych.

<i>Nr zadania</i>	<i>Przykładowe działania/zadania</i>	<i>Realizatorzy/koordynacja</i>	<i>Partnerzy</i>
1.2.1	Promocja i edukacja na rzecz budowania pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie (kampanie społeczne, wydarzenie kulturalno-oświatowe, edukacja młodzieży itp.).	OPS, Szkoły, NGO, Rada Seniorów, Organizacje senioralne	Instytucje kultury, OSiR, Media
1.2.2	Współpraca i wsparcie różnych form samoorganizowania się seniorów: organizacji i stowarzyszeń seniorów, emerytów i rencistów, kombatanatów, ZUTW itp.	Urząd Miejski	OPS i inne instytucje polityki społecznej, Szkoły, Instytucje kultury, NGO, Organizacje senioralne, Kościoły i związki wyznaniowe
1.2.3	Działania z zakresu animacji i integracji międzypokoleniowej, w tym m.in. realizacja wspólnych projektów we współpracy przedszkoli, szkół i placówek oświatowych, instytucji kultury oraz klubów i stowarzyszeń osób starszych.	Szkoły, Instytucje kultury, Organizacje senioralne	OPS i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
1.2.4	Edukacja w starości - kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie oraz korzystaniem z kształcenia ustawicznego.	Organizacje senioralne, w tym ZUTW, ZOK, OSiR	Szkoły

1.2.5	Organizacja i promocja programów aktywizacji społeczno-kulturalnej i ruchowej osób starszych.	ZOK, OSIR, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje senioralne, POZ	OPS i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Szkoły, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe
-------	---	---	---

2. OBSZAR WSPARCIA RODZINY

Cel główny

Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny

Cele operacyjne

1. Wsparcie rodzin oraz efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie.

<i>Nr zadania</i>	<i>Przykładowe działania/zadania</i>	<i>Realizatorzy/koordynacja</i>	<i>Partnerzy</i>
2.1.1	Podejmowanie działań promocyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz właściwych relacji rodzinnych (kampanie społeczne, wydarzenia kulturalno-oświatowe, edukacja młodzieży, wzmacnianie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców i opiekunów, współpraca szkół i placówek oświatowych oraz instytucji polityki społecznej).	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury. Rodzice, Rady Rodziców, Media
2.1.2	Zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej oraz asystentury rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo oraz rodzin i dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.	OPS	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne instytucje polityki społecznej
2.1.3	Zapewnienie miejsc w placówkach wsparcia dziennego / świetlice środowiskowe, opiekuńcze, kluby itp./.	OPS, Szkoły i placówki oświatowe	GKRPA, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe
2.1.4	Doskonalenie współdziałania służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i zwalczanie dysfunkcji w rodzinie, w tym przemocy.	OPS	j.w.
2.1.5	Pomoc psychologiczna, terapeutyczna, rehabilitacyjna oraz inne formy wsparcia dla osób i rodzin w kryzysie.	OPS	j.w. oraz Zakłady Lecznictwa Ambulatoryjnego Poradnia Leczenia Uzależnień i inne placówki ochrony zdrowia
2.1.6	Tworzenie warunków do powstawania i działania grup wsparcia dla różnych odbiorców, według zdiagnozowanych potrzeb, w tym np. dla rodzin, w których żyją osoby z niepełnosprawnościami czy niesamodzielne osoby starsze.	OPS	NGO, Kościoły i związki wyznaniowe

2.1.7	Organizacja, wspieranie i promocja imprez dedykowanych całym rodzinom.	ZOK, OSiR i inne instytucje kultury i sportu	Urząd Miejski, Szkoły i placówki oświatowe, NGO, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne.
2.1.8	Tworzenie warunków do kompleksowego rozwiązywania problemów i wspierania rodzin poprzez powstawanie i funkcjonowanie centrum usług społecznych oraz rozwoju usług w nim realizowanych - przekształcenie OPS w CUS	Urząd Miejski, OPS	Urząd Miejski, Szkoły i placówki oświatowe, NGO, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Podmioty prywatne.

2. Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

<i>Nr zadania</i>	<i>Przykładowe działania/zadania</i>	<i>Realizatorzy/koordynacja</i>	<i>Partnerzy</i>
2.2.1	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych wśród mieszkańców Gminy oraz dostępu do usług społecznych.	Szkoły, NGO, Kościoły i związki wyznaniowe	PCPR, OPS i inne instytucje polityki społecznej, GKRPA, Instytucje kultury, Media
2.2.3	Współpraca ze szkołami i placówkami oświatowymi w zakresie realizacji programów i warsztatów profilaktycznych, dostosowywanych do konkretnych potrzeb i problemów danej instytucji (w powiązaniu ze szkolnymi programami profilaktyki). Realizacja kampanii profilaktycznych.	OPS, Szkoły	GKRPA, NGO, POZ, AOS Media
2.2.4	Pomoc terapeutyczna, rehabilitacyjna i inna dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym dalsze prowadzenie grup terapeutycznych w Ośrodku Pomocy Społecznej.	OPS	NGO, Kościoły i związki wyznaniowe, Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego Poradnia Leczenia Uzależnień i inne placówki ochrony zdrowia

3. OBSZAR WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Cel główny

Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami i ich rodzin.

Cele operacyjne

1. Wspieranie osób i rodzin w zakresie skutecznej walki z chorobą.

<i>Nr zadania</i>	<i>Przykładowe działania/zadania</i>	<i>Realizatorzy/koordynacja</i>	<i>Partnerzy</i>
3.1.1	Doskonalenie procesu wczesnej interwencji, rozpoznawania i leczenia dzieci chorych, niepełnosprawnych oraz zagrożonych chorobą i niepełnosprawnością.	Żłobki, przedszkola, szkoły i placówki oświatowe. Placówki ochrony zdrowia,	Urząd Miejski, OPS i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
3.1.2	Rozwój usług rehabilitacji ruchowej dla dzieci oraz terapii integracji sensorycznej na terenie Gminy.	Placówki ochrony zdrowia, Urząd Miejski	Placówki edukacyjne, Organizacje pozarządowe
3.1.3	Organizowanie szkoleń w zakresie profesjonalnej pomocy osobom z niepełnosprawnościami	OPS	Starostwo Powiatowe, Organizacje pozarządowe, ROPS
3.1.4	Wspieranie działań w zakresie organizacji na terenie gminy usług psychiatry dziecięcego i neurologa dziecięcego.	Placówki ochrony zdrowia, Urząd Miejski	Placówki edukacyjne, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

2. Wspomaganie, aktywizacja i integracja osób oraz rodzin dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami.

<i>Nr zadania</i>	<i>Przykładowe działania/zadania</i>	<i>Realizatorzy/koordynacja</i>	<i>Partnerzy</i>
3.2.1	Podnoszenie świadomości społecznej odnośnie osób z niepełnosprawnością - działania edukacyjne i promocyjne, mające na celu przełamywanie barier mentalnych, kreowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności.	Szkoły i placówki oświatowe. Organizacje pozarządowe	Urząd Miejski, OPS i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Media
3.2.2	Rozwijanie i doskonalenie systemu pomocy osobom z niepełnosprawnościami m.in. przez rozwój działalności świetlicy środowiskowej dla osób z niepełnosprawnościami, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych itp.	Organizacje pozarządowe, OPS	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie i inne instytucje polityki społecznej
3.2.3	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w indywidualnym funkcjonowaniu (opieka stała i doraźna, rehabilitacja itp.).	OPS, Placówki ochrony zdrowia	NGO
3.2.4	Zabezpieczenie miejsc opieki wytchnieniowej.	OPS	Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, NGO
3.2.5	Rozwój i popularyzacja usług asystenckich	OPS	Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, NGO
3.2.6	Wspieranie samopomocowych inicjatyw osób z niepełnosprawnością, ich rodzin i organizacji pozarządowych, służących	OPS, NGO	Instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury,

	rozwojowi form oparcia społecznego dla w/w grupy.		Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Media
3.2.7	Zabezpieczenie mieszkań treningowych, i wspomaganych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.	Urząd Miejski, OPS, NGO	Urząd Miejski, Dom pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
3.2.8	Organizacja różnych form imprez kulturalnych i rekreacyjnych, w których mogą uczestniczyć osoby niepełnosprawne.	ZOK, OSiR Kluby i organizacje sportowe, NGO	OPS i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Szkoły i placówki oświatowe, Kościoły i związki wyznaniowe
3.2.9	Likwidacja barier architektonicznych, pozwalająca na korzystanie z przestrzeni i obiektów przez osoby niepełnosprawne, starsze, rodziny z małymi dziećmi itd.	Urząd Miejski, zarządcy obiektów i dróg	Organizacje pozarządowe
3.2.10	Rozwijanie systemu wsparcia i szkoleń dla opiekunów osób zależnych	OPS	Starostwo Powiatowe, Organizacje pozarządowe, ROPS

4. OBSZAR WSPARCIA OSÓB W KRYZYSIE PSYCHICZNYM

Cel główny

Zintegrowany system wsparcia osób w kryzysie psychicznym

Cele operacyjne

1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
4.1.1	Opracowanie zestawów materiałów zawierających elementy opartej na dowodach naukowych promocji zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych.	Urząd Miejski, OPS	Szkoły Gminy Zbąszynek, GKRPA, Organizacje pozarządowe
4.1.2	Organizowanie w szkołach działań z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia psychicznego.	Szkoły Gminy Zbąszynek	GKRPA, OPS, Organizacje pozarządowe
4.1.3	Podnoszenie świadomości środowiska lokalnego na temat promocji zdrowia psychicznego poprzez umieszczenie plakatów oraz ulotek w miejscach ogólnie dostępnych.	OPS, GKRPA	Szkoły Gminy Zbąszynek, ZOK, OSiR, Organizacje pozarządowe
4.1.4	We współpracy z rodzicami kierowanie na badania dzieci oraz młodzież, u których występują zaburzenia zachowania oraz	Szkoły Gminy Zbąszynek	GKRPA, OPS, Organizacje pozarządowe

	istnieje zagrożenie wystąpienia zaburzeń psychicznych do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.		
4.1.5	Porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi.	Urząd Miejski, OPS, Placówki ochrony zdrowia	GKRPA, OPS, Organizacje pozarządowe
4.1.6	Prowadzenie wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym	Szkoły Gminy Zbąszynek, Przedszkola	GKRPA, OPS, Organizacje pozarządowe
4.1.7	Zachęcanie osób w podeszłym wieku do dalszego aktywnego uczestniczenia społecznego, kulturalnego, ekonomicznego i politycznego w życiu społeczeństwa oraz w procesie podejmowania decyzji, na przykład przez działalność wolontariacką, w tym integrację międzypokoleniową	Zbąszynecki Ośrodek Kultury, organizacje zrzeszające seniorów, OPS	Szkoły Gminy Zbąszynek, GKRPA
4.1.8	Przygotowanie kampanii przeciw stygmatyzacji i dyskryminacji, adresowanych do pracodawców, szkół i środków masowego przekazu po to, aby zlikwidować stereotypy, mity, kulturowe i błędne wyobrażenia o chorobie psychicznej.	Szkoły Gminy Zbąszynek, Lokalne media, OPS	ZOK, OSiR, Organizacje pozarządowe

2. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Nr zadania	Przykładowe działania/zadania	Realizatorzy/koordynacja	Partnerzy
4.2.1	Współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbąszynku ze służbami opieki psychiatrycznej na terenie powiatu oraz z lekarzami rodzinnymi.	OPS	Urząd Miejski, Inne instytucje polityki społecznej, Placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe
4.2.2	Utrzymanie dostępności do świadczeń zdrowotnych z zakresu porad psychologicznych i psychiatrycznych.	OPS, Urząd Miejski	Placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe
4.2.3	Upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej	OPS, Placówki ochrony zdrowia	NGO
4.2.4	Wspieranie samopomocowych inicjatyw osób w kryzysie psychicznym, ich rodzin i organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla w/w grupy osób	OPS	Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, NGO
4.2.5	Organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych	OPS	NGO
4.2.6	Zabezpieczenie mieszkań treningowych i wspomaganých dla osób w kryzysie psychicznym	Urząd Miejski, OPS	NGO i inne instytucje polityki społecznej,
4.2.7	Zatrudnienie asystenta osoby w kryzysie psychicznym, wspierającego klientów w kryzysie oraz ich rodziny.	OPS	NGO i inne instytucje polityki społecznej,
4.2.8	Zatrudnienie w OPS psychologa celem wspierania klientów OPS znajdujących się w kryzysie psychicznym, wspierania zespołu w	OPS	NGO i inne instytucje polityki społecznej,

	zakresie wspólnych interwencji w środowisku osób w kryzysie psychicznym		
4.2.9	Wdrożenie i udostępnienie różnych form aktywności fizycznej dla osób starszych; jak np. aerobik, yoga lub innych.	Ośrodek Sportu i Rekreacji, OPS	NGO
4.2.10	Realizacja, koordynowanie i monitorowanie Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego	Urząd Miejski, OPS	NGO i inne instytucje polityki społecznej,

VII. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że realizacja Programu Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Zbąszynek przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Zbąszynek jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wsparcie dla osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

VIII. RAMY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

Warunkiem skutecznej i efektywnej realizacji Programu Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2024-2026 będzie zabezpieczenie przez gminę potrzebnych zasobów, w tym odpowiednich środków finansowych. Wysokość wydatków budżetowych na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej uzależniona jest od kondycji finansowej gminy.

Udział wydatków na pomoc społeczną w budżecie Gminy Zbąszynek w latach 2021-2023 przedstawia się następująco:

Dział	2021	2022	2023
852	2 246 111,66 zł	3 254 718,02 zł	3 624 632,36 zł
855	11 912 731,00 zł	6 958 925,09 zł	3 341 593,42 zł
Razem	14 158 842,66 zł	10 213 643,11 zł	6 966 225,78 zł
851	365 651,80 zł	394 075,51 zł	890 891,96 zł z wydatkiem inwestycyjnym
853	22 120,16 zł	61 506,00 zł	6 299,23 zł
854	12 400,00 zł	24 270,00 zł	6 539,00 zł
Razem	400 171,96 zł	479 851,51 zł	903 730,19 zł
Ogółem	14 559 014,62 zł	10 693 494,62 zł	7 869 955,97 zł

Źródło: Urząd Miejski w Zbąszynku

Wydatki w kolejnych latach zmalały w związku z przejęciem realizacji rządowego programu „Rodzina 500 plus” i „Dobry start” przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z powyższym, szacuje się, że wydatki na pomoc społeczną/realizację niniejszego Programu będą wynosić rocznie ok. 7 mln zł. Ramy finansowe Programu są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy, a z drugiej strony od zmian w otoczeniu, np. związanych z wdrażaniem nowych programów, zapowiadanych przez kręgi rządowe. Wydatki będą rokrocznie określone w uchwałach budżetowych.

Planowane wydatki budżetowe gminy na pomoc społeczną obejmują w szczególności realizację 5 celów głównych określonych w niniejszym Programie:

OSOBY STARSZE – cel główny nr 1: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych - dotyczy działań w zakresie polityki senioralnej, której realizatorami są instytucje polityki społecznej, w tym m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbąszynku, ale również inne instytucje publiczne (instytucje kultury, szkoły i placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, także Powiatowy Urząd Pracy w Świebodzinie) oraz organizacje pozarządowe i podmioty prywatne.

RODZINA – cel główny nr 2: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny - obejmuje w szczególności zadania z zakresu wspierania rodziny, realizacji świadczeń rodzinnych i wychowawczych.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI – cel główny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin - dedykowany jest osobom dotkniętym i zagrożonym niepełnosprawnościami, zawiera przede wszystkim zadania pozostające w kompetencji placówek ochrony zdrowia, ale również innych instytucji publicznych, w tym na poziomie powiatowym, także organizacji pozarządowych i innych podmiotów.

OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM — cel główny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym - zawiera w szczególności szereg zadań pozostających w kompetencji Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie.

Prognozowane wydatki na pomoc społeczną na lata 2024 – 2026 przedstawiają się następująco:

Rok	2024	2025	2026
Wydatki (zł)	7 915 754,00 zł	Kwota będzie corocznie ulegała zmianie w zależności od podanych wskaźników do założeń budżetu Gminy na dany rok oraz struktury zadań zleczanych Gminie.	

Prognozowane wydatki na pomoc społeczną w podziale na realizację celów głównych

Cel	Procent wszystkich wydatków Gminy na pomoc społeczną
OSOBY STARSZE – cel główny nr 1: Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych	18%
RODZINA – cel główny nr 2: Zintegrowany system wsparcia dziecka i rodziny	55%
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI – cel główny nr 3: Skuteczna polityka społeczna wobec osób dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich rodzin	18%
OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM – cel główny nr 4: Wsparcie osób zagrożonych oraz dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	9%

Do przygotowania ram finansowych Programu wykorzystano prognozowaną w budżecie Gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozowane wydatki mają charakter szacunkowy i są uzależnione od sytuacji społecznej, ekonomicznej i gospodarczej kraju.

Poza wskazanymi środkami budżetu gminy, źródłem finansowania Programu Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Zbąszynek będą m.in.:

- Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- EFS - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2021-2027,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027,
- Programy i konkursy poszczególnych ministerstw, w szczególności Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2021-2027,
- Programy i konkursy Urzędu Marszałkowskiego Woj. Lubuskiego i jednostek wojewódzkich,
- Programy i konkursy Starostwa Powiatowego w Świebodzinie i jednostek powiatowych,
- prywatni sponsorzy, indywidualne wkłady osób - uczestników działań.

IX. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU

Rozwojowi i integracji usług społecznych organizowanych i świadczonych na poziomie lokalnym ma służyć utworzenie w Gminie Zbąszynek Centrum Usług Społecznych na zasadzie przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej w CUS. Centrum będzie źródłem kompletnych informacji o usługach społecznych a także koordynatorem usług społecznych na terenie gminy. Tym samym zarządzanie niniejszym Programem będzie należało do Centrum a w szczególności uzgadnianie z podmiotami i partnerami współpracującymi listy potrzeb i zadań realizacyjnych, a także regularny monitoring oraz ewaluacja Programu.

Analiza dokumentu powinna obejmować w szczególności określenie poziomu osiągnięcia wskaźników przyporządkowanych każdemu z celów operacyjnych Programu, które wspomagają faktyczny pomiar postępów w realizacji usług społecznych.

Program Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Zbąszynek zawiera wiele działań, za realizację których odpowiadać będą, oprócz Centrum Usług Społecznych, instytucje polityki społecznej, a także organizacje pozarządowe i pozostałe podmioty. Skuteczność prowadzonych działań będzie warunkowana sprawnością i efektywnością mechanizmów współdziałania między zaangażowanymi stronami. Wszyscy partnerzy realizujący zadania i projekty zdefiniowane w dokumencie są zaproszeni do aktywnej współpracy. Przyczyni się to do lepszej organizacji, wdrażania, realnego monitorowania postępów oraz aktualizowania zapisów Programu Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2024-2026 - zgodnie ze diagnozowanymi potrzebami społecznymi.

X. MONITORING, EWALUACJA I AKTUALIZACJA PROGRAMU

Monitorowanie postępów w zakresie realizacji usług społecznych prowadzone będzie na bieżąco w oparciu o listę rekomendowanych wskaźników wynikających z poszczególnych celów operacyjnych wytyczonych dla każdego z obszarów interwencji. Lista ta stanowi bazową propozycję, która podczas prowadzenia procesów monitorowania Programu będzie modyfikowana i uzupełniana - zgodnie z pojawiającymi się potrzebami. Na koniec obowiązywania Programu Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Zbąszynek na lata 2024 - 2026 zostanie opracowany raport z jego realizacji.

Wskaźniki realizacji Programu Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Zbąszynek określa poniższa tabela:

Lp.	Nazwa	Cel	Wartość bazowa 2024	Wartość docelowa 2026 / tendencja
1	Przyrost naturalny na 1 tys. ludności (dane BDL GUS lub UM)	1,2,3,4	-17	0
2	Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej (dane OPS)	1,2,3,4	131	Stabilna
3	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (dane OPS)	2	19	Stabilna>Rosnąca
4	Liczba rodzin objętych pracą socjalną (dane OPS)	1,2,3,4	139	Stabilna>Rosnąca

5	Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego (dane OPS)	1,2,3,4	668	900
6	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	2	5	5
7	Liczba dzieci/młodzieży umieszczonych w domu dziecka	2	1	1
8	Liczba dzieci korzystających ze świetlic opiekuńczych i środowiskowych	2	110	130
9	Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie i kształceniem specjalnym	2,3	56	70
10	Liczba dzieci objętych opieką psychologiczno-pedagogiczną w szkołach i Punkcie Poradnictwa Specjalistycznego w OPS	2,3	51	60
11	Liczba seniorów uczestniczących w grupach samopomocowych, stowarzyszeniach, klubach	1	236	120
12	Liczba osób starszych i osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi w środowisku zamieszkania	1,3	82	90
13	Liczba osób starszych objętych usługami sąsiedzkiemi	1	0	5
14	Liczba seniorów korzystających z usług Dziennego Domu Senior-Wigor	1	47	60
14	Liczba osób starszych korzystających z usług Mieszkań Wspomaganych	1	8	10
15	Liczba przypadków przemocy domowej (Niebieskie Karty)	1	19	Stabilna>Rosnąca
15	Liczba atrakcji (zajęć, imprez, kół zainteresowań itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań	2,3	36	Rosnąca
16	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.]	1,3	5	Stabilna>Rosnąca
17	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem asystenta osobistego osób z niepełnosprawnością	3	21	Stabilna>Rosnąca
18	Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach świetlicy środowiskowej	3	16	20
19	Liczba osób starszych i osób z niepełnosprawnościami objętych usługami opieki wytchnieniowej	1,3	3	Rosnąca
20	Liczba osób starszych i osób z niepełnosprawnościami objętych usługami teleopieki	1,3	21	rosnąca
21	Liczba osób starszych i osób z niepełnosprawnościami objętych usługami transportowymi	1,3	63	rosnąca
22	Liczba funkcjonujących w gminie mieszkań treningowych lub wspomaganych dla osób z niepełnosprawnością	3	0	1
23	Liczba szkoleń dla opiekunów osób zależnych	1,3,4	0	2
24	Liczba opiekunów osób zależnych uczestniczących w szkoleniach (osoby)	1,3,4	4	Rosnąca

25	Liczba szkoleń dla kadry gminnych instytucji i organizacji pozarządowych z zakresu profilaktyki kryzysu psychicznego	4	1	3
26	Liczba spotkań edukacyjnych z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego	1,2,3,4	0	3
27	Liczba funkcjonujących dziennych form pobytu i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	4	0	1
28	Liczba funkcjonujących mieszkań treningowych lub wspomaganych z pakietem usług dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.	4	0	1
29	Liczba wydrukowanych Informatorów dla mieszkańców gminy z zakresu profilaktyki kryzysu psychicznego	4	0	1
30	Liczba zatrudnionych w gminie asystentów osoby w kryzysie psychicznym	4	0	1
31	Liczba zatrudnionych w gminie psychologów pracujących dla osób w kryzysie psychicznym	4	1	2
32	Liczba konsultacji terapeutycznych dla osób uzależnionych	4		
33	Liczba Grup AA działających na terenie gminy	4	0	1
34	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych /przedsięwzięć istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych.	1,2,3,4	3	Rosnąca
35	Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społ.	1,2,3,4	0	1
36	Liczba utworzonych Centrów Usług Społecznych	1,2,3,4	0	1

ZAKOŃCZENIE

Opracowany Program Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Zbąszynek wyznacza kierunek aktualnie prowadzonej polityki społecznej w samorządzie lokalnym. Rozwój usług społecznych determinuje efektywność Usługi organizowane są w sposób zapewniający optymalną realizację potrzeb osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwzględnieniem możliwości finansowych gminy. W ramach prowadzonych działań przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej oraz partnerskie działania lokalnych jednostek i organizacji pozarządowych. Program jest narzędziem, które pozwoli w sposób planowy i celowy wykorzystać zewnętrzne i wewnętrzne szanse na ograniczenie problemów społecznych. Stworzenie spójnego systemu współpracy podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego i innych dziedzin życia poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań. Przejawem takiego podejścia będzie troska o najślabszych, zapewnienie równości szans w dostępie do podstawowych usług, a w konsekwencji stworzenie gminy przyjaznej swoim mieszkańcom.

\